

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP. A debreczeni-vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj: Ótásidos petitorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű, mint szűzint több izbeli hirdetések, alkuszint a legolcsóbb árért.

Előfizetési árak: Helyben és postán küldve: Egy évre 10 ft. Negyed évre 2 ft 50 kr.

et. uj cikkekkel és pártfogását... rsaság... zgatóság... kozva!... zarárt... N... ANN. Bass. (333)

A hatalom szervezkedése.

— okt. 11.

(—) Mily sokszor ellentétes az emberek eljárási erkölcsi érzésükkel; mily megbotránkozatót képet nyújt sokszor az emberek többsége a szenvedő, érző kisebbség elhallgatásánál, arezulospánsátul: mindennap láthatjuk.

Az igazság egyetemes, általános. A társaság a szegény és gazdag, gyenge és hatalmas lelket egyaránt; de a pöffeszkező rendtartás ismer a gazdag és hatalmas, mint a szegény és gyenge. Tekints a gazdag és hatalmas ember lelkébe, ha ember: ott látod elnyomottan, bár szunyadván épen azt az igazságot, melylyel a szegény és gyenge fohászkozik lelkében az egék urához, de azért nem azt az igazságot érvényesíti az életben.

Azt hiszi valaki pl. hogy a maroknyi albán erkölcsi rettentetlensége, melyen az európai tünnető flotta gondolkodni esett, nem diéső? Szabadság, függetlenség iránti elszántsága nem követendő példa? Akarata ellenére egy népet ide s tova tenni, elszakítani, csatlótni, politikai erény és szabadság? Nem hiszi senki! És mégis mit látunk? A senki ből többség a lakul; — Európa közös zöld asztalánál megjelenik egy kakastollas hatalmas ur, kinek az európai hadsereg vér, ágyú, szurony s az egységek verjékének keserves jövedelme rendelkezése alatt áll: a diplomácia (= senki ből alakult többség) és mint senki odaveti az összességnek azon határozatot, mely mindenkiben visszafordulást szül.

Az összeségnél, mindenkinél visszafordulást szül a határozat, s még a többség foganatosítja, vagy foganatosítani akarja. Oka az, hogy ezen többség senki ből alakul s hogy a gazdagok és hatalmasok speciális és excentricus rendtartást ismernek el eljárásuk zsímórméreteiül. Mikor jön el a valódi igazság?

Azt is hiszi talán valaki, hogy Magyarországon a függetlenségi párt által proklamált elvek között található valamí, ami nem helyes és nem követendő? Nem hiszi senki, nem található, sőt ellenkezőleg!

Maguk a támadó ellenfelek elismerik, hogy úgy kellene történni mindennek, mint az a függetlenségi párt elveiben írva találhatók, hogy még korai volna, nem vagyunk még reá megérve. Mindenki állítja, hogy ezek más rendtartás szerint intézik eljárásukat. Ott van azaz igazság a mameluk had lelkében és épen az van ott, a mi a függetlenségi párt embereinek lelkében van; de szunyadván. Azt az igazságot, melyet a szegényebb, gyengébb fél követel, még ma nem lehet érvényesíteni, mert akkor a szegénynek lennének gazdagok és a gyengék hatalmasok, mindenesetre legalább erkölcsileg. Ilyet Magyarországon a kövér konzokkal traktált többség s a hatalmasok korán any elnézni

nem akar. Mindenik elismeri bensőleg az egyetemes igazságot, de legalább egy emberöltőig foganatosítani sehogy sem hajlandó.

Ezen törekvést nem igazolja semmi jobban, minthogy a kormánypárt szervezkedik.

A kormánypárt szervezkedik! Mit tesz ez Magyarországon? Itt, ahol ismerjük a többség viszonyát a kormányhoz és megfordítva?

Emberi nyelven azt teszi: „Kerüld az asszonyt; szép állat az asszonyi állat, szép és veszedelmes.“ Igér nekéd elömenetelt, hivatalt, az egyetemes igazság elnyomására tüzel. Vigyázz! Szép állat a kormány, szép és veszedelmes! „Arany pohárban még érsz ital.“

Midőn a valódi hatalom szervezkedik készül, úgy tűnik fel a kritikus elme előtt, mintha a tigris páncélozná föl magát pl. nyulvadászatra; de ha az a hatalom nem valódi s szervezkedésre van szűksége, akkor nem hatalom, csak látszat! Így van ez még abszolút államokban is. Alkotmányos államokban? Ott még a fogalma is ki van zárva becsületes alkotmányos ember előtt, hogy a kormány szervezkedik. Az alkotmány szó fogalma arról biztosít, hogy az ügyek meghatározása „igen-nem“ verdikkelt létesül s az önmagától imponáló nézetnyilvánulás többsége kormányozza az összességet, nem a szervezkedés, szervezkedés közben osztogatott hivatal s egyéb előny.

A kormány, vagy hatalom, vagy nem; ha hatalom: szükségtelen a szervezkedés; ha nem az: haszontalan, mert tudni fogja a nép, az a valódi hatalom, hogy mit tegyen.

A függetlenségi párt terjed. Az anyinfi választó kerület képviselője, Csapó Kálmán nem fog többé megválasztani. A képviselő elterve vallott elveitől, habarékivá lón, s e miatti választói elhatározást a függetlenségi párt hozta elhatározást.

A Bem szobor leleplezésére a szobor bizottság szétküldte már a meghívókat. Pártok és testületek gondoskodtak képviseltesükről. A lengyel ifúság küldöttsége is elérkezik. Csak a magyar ifúság nincsen sehol... A „Függs.“ felszólítja az ifúságot eslekre vérsre mig nem késő.

Törökország végső napjai.

A keleti ügy komoly fordulatot vett.

Az angol kormány javaslatot nyújtott át a hatalomnak. Az angol kormány indítványozza hogy a nagyhatalmak hívják vissza képviselőjüket Konstantinápolyból. Ez a javaslat elfogadottnak tekinthető. Indítványozta továbbá az angol kormány, hogy az egyesült hadsereg ostromozza alá Konstantinápolyt. Ezen javaslatot elfogadhatatlannak tartja több hatalom. Ezután újabb javaslatot lépett föl az angol kormány, hogy Smyrnát, Gallipolit, Szalonokit és a köztük fekvő kikötőket szállják meg a hatalmak, és a kereskedelem zavarása nélkül tegyék zár alá a vámházakat.

A francia minisztertanács előterjesztett angol javaslatok a kabinet tagjainak nagyobb résznel aggodalmakat szültek. Különösen a török kikötők elzásását oly háborús jellegű eseménynek itélték a miniszterek, melyhez a kamarak beleegyezése volna szűkséges. Még

A „DEBRECZEN“ TÁRCZÁJA.

NANETTE.

Novella.

Írta: Hivessy Jenő.

(Folytatás.)

És így egy szép reggelen egyszer csak arra ébredtem, hogy ismét koldus vagyok. Ez a tudat visszadagolt volna még az életnek, de még mindig bedag voltam, még mindig éreztem a józan percekben azt a végtelen ürességet lelkemben, melyet kitépett szerelmem hagyott s a mamor betölteni nem tudott. Oh mi kínos pillanatok voltak ezek, s mily végtelen sokat szenvedtem alattuk! Minél kevesebb időt hagytam magamban merülnöm, annál gyötrőbbek támadtak meg ilyenkor agyamat az örvéd furiai. Menekülni akartam tőlük. Újra kerestem a mámor. De e könyörtelen Molooh nem adja ingyen az elkabulást; rajjátok új és új áldozatot követel folytonosan. Vagyonom elfogyott, nem volt más hátra a telhetetlen szörnynek torkába dobni hát becsületemet is.

nincs hatalom, mely még egyszer felemelni tudna... Oh én elveszett, oh én elpazarolt életem!!

— Ha ha ha! Nevecs, kaczagj Nanette!... Kaczagj már na te is! Hát kell-e ennél mulatságosabb komédia?... Nem nevérséges-e látni egy hitvány korhelyt, ki könyökre fakadva panaszoja, hogy kénytelen volt elajlasodni?... Eh, ördögbe a gyengeséggel!... Egy pohár abszintot. Nanette, had igyunk a megilletődés szent perczére!...

— Mit? Te is könnyezel?... Soh se sirrass. Nem érdemlem én már még a te könnyedét se.

Azt mondják most rólam, hogy egy aljas korhely vagyok. Igen, az vagyok. De nem a megrögzött részeges mohó iszákossága kényszerít a pohárhoz nyulni s nem a kéjencz undok élvorsvargása kergét az olesó gyönyör hajszolásra.

Más talán az én helyzetemben már rég eldobta volna magától az életet; de én azt nem teszem. Nem kell a pisztoly, had maradjon a bukott pénzkirályoknak. Nem a mérég, mivel a megcsalt szobaleány szokta elcsinálni fájdmát. Irtódom a víztől, melynek hűs hullámai között az életunt fiatalok keresnek örök megnyugvást, a kötéltől a tehetetlen agyok végső menedéktől, agyamat se tudnám szétlocsanítani a hideg kövezeten, mint a lejárt politikusok.

határozatot nem hoztak, de a hanzulat Gladstone tervét iránt már kevésbé kedvező. Diplomaciai körökben bizonyosnak tartják, hogy az egyesült flotta 14 nap alatt a Dardanellákban lesz. A hatalmak Törökország felosztását tartják szem előtt s Anglia, Orosz-Olaszországokt érre vonatkozólag formaszert szövetség létezik. A másik részen áll Ausztria-Magyarország és Németország, míg Franciaország teljesen semleges állást foglal.

A h-böszörményi aránytagosítási ügy.

(Vége.)

H-Böszörmény, okt. 10.

A cs. kir. legfőbb ítélő és semmisítő törvényszék felperes rendkívüli felülvizsgálati kérelmét elvetvén, a hozott ítéletet helybenhagyta.

Most már — az e tárgyban tett munkálatok után — ott állunk, hogy a törvényszéki jogerőre emelkedett ítéletnek érvény szerestessék. Az illetékes kir. törvényszék, a kules megállapítása céljából, a közbirtokosság között barátságos egyezés megkísérlésére, a hó 14-ik napját tüzvén ki, kiküldöttél jelenléteben e napon tartott birtkossági közgyűlésben, Bőszörmény város közszeg házában a közbirtokosok egyrésze az 1782-ik évben statificált telkeket kívánata aránykiosztás felvenni, úgy és akként, hogy a belső telkek után több ízben kiosztott belfeltekföldek képezvén az alapot, a közös használat, álló javak, ezek utáni hanyad szert adassanak ki.

A másik része a közbirtokosságnak — az 1840. 31. t. cikkben befetettét alapot kérto kulesul felvételn, míg a birtkosságg harmadik része — részéről indokolt szempontokat tekintve véve, csak papirosan kívánata foganatosítani arányt a jelenlegi birtkolás alapján s a tagosítást egyedül a már tényleg börtelt földekre kiterjesztetni.

Vannak sokan, kik a leszármazás, elágazás címzen az adomány alapján óhajtanak az aránytagosítást keresztülvinni, és vannak, kik ellenei az aránytagosításnak, de annak, hogy a mondott közgyűlésben hang adatot volna — én legalább nem észleltem.

E jegyzőkönyvi meghallgatására a közbirtokosságnak, most már törvényszéki elbrálás alatt áll s várjuk a közelebbi határozatot. Nem ezölöm ezuttal akár egyik, akár a másik nézetben állók indokait bírálgatás alá venni, annak azonban kifejezést adhatok, hogy a közhangulat minden esethen óhajja birtkosonyaink mielőbbi rendezését, s hogy annak mielőbbi keresztülvitele, csak üdös hatású lesz városunkra nézve.

Adja ég: úgy és akként nyerjen megoldást, e reánk nézve nagyfontossága életkérdés, hogy a hosszu vajadás után a közbirtokosság, a nagy közönység. teljes megnyugvását lelje fel abban. —

Fővárosi levelek.

VIII.

Budapest, okt. 8.

Az egyeleti mozgalmak hullámzása megkezdődött, s e héten is nevezetes feljegyezni valója van a hét krónikásának. Kezdjük legelőbb, és a legmélőbből: az akadémiával.

Első ülése az akadémiának hétfőn volt a szünetek után, s minidart kezdetben olyan megelégedéssel kedveskedett Vámbéry kitűnő orientalistának, a mitől még most is zug a fejünk. TI kedves svéd esalognagy, szeretetreméltó finn Alberg Ida, te Ukko; Kalevala, ti melancolicusan néző fókák... ti Budeuz, Hunfalvy, Bálint Gábor... —

Vége a finn-magyar rokonságnak! Vámbéry ezt mutatta ki hétfői felolvasásában. Hosszas kutatások eredménye volt e rokonság, s már úgy beleéltünk magunkat, hogy divattá vált a finn nyelvől legalább egyes passusokat megtanulni. Kárba vesztett munka, ok nélkül fáradság. Tanultunk volna törökül, tatárul, arabssal... Mert tisztá, világos, mint a nap (!) hogy mi egyenes atyafiságban állunk a török-tatár néppel. Ez a mi vértünk, és nem a jeges tenger partjain lakók.

Tény, hogy Vámbéry az igaz uton haladt, midőn nyelvemlékek, az összehasonlított nyelvészet alapján igyekezett a hunok és a varok nemzetiségét meghatározni. (Ez volt felolvasásának címe.) A régi görög, római és bizánci írók műveiben ugyan kevés van fenmaradvára a Fekete és Káspi tenger partjain lakott nomád népekről, mert a civilizált nép nem sokat törődött a barbarusokkal, de a mi megvan, s azokat észrevette az arab könyvek és kéziratok idevonatkozó adataival, kétségtelenül figyelemre méltó. Mert a mit ezekben említve találunk az akkori hun-avar népekről, azt ma is megtaláljuk a turkomanok, kirgizek, persák, sbeknél. Vallásos események, nyelv-sajátságok, nemzeti szokások, ruházati és más ismértek jeleiből, — a mennyire ezek megbízhatók — Vámbéry arra a meggyőződésre jutott, hogy ez az igaz feltevés, dacára nyelvünk jelen: finn-avar voltak, mert mi a hunokkal egyenes rokonságban vagyunk. Helyesen vélekedett tehát Madarász József bátyánk, midőn a képviselőházban tett interpellációjában a magyar-török szövetség természetességére hivatkozott. Ez a felfedezés újabb mozgalomnak az első stádiuma.

Voltak még figyelemre méltó társulati ülések e héten, pl. a földtani, történelmi, művészeti, stb., a melyek mindenképen hallottunk valami újat, a nyári szünidő tevékenységének eredménye gyánat. A földtani társaságban pl. Halavács Géza baranyamegyei kutatásairól beszélt, s igen sok érdekes adatot szerzett a megye földtani meghatározásához. A történelmi társaságban Deák Farkas — Zománecr-rol beszélt, s annak keletkezési idejét kutatta, késő századok sötétjébe hatolt, s napfényre hozta azt. A művészeti egyesület minden ülésén egy-egy új kaptárral lepi meg tagjait. De egyik tagja arra a szomorú tapasztalásra jutott külföldi tanulmány útjában, hogy a bécsi métepel vásárlónak legnagyobb része — magyarországi birtkos és iparos. Sajnos, de ugy van, s most az egyesület érvényes mozgalmat akar megindítani egy métepelnek hazánkban való felállítására végeti.

kiérdemelni: meg kell hogy jegyezzem, miként az előttem — bár fáradságos munkám legkedesebb jutalmát tekintem — ha kiérdemelhetném — mégsem lehet végezni. — Az én végzetlóm a földbírtok arányos megadóztatást eszközölni, a törvény és fennálló szabályok keretén belül. Ezen igyekezem legjobb erőmmel, lelkiismeretesen, egyéni képességem és fogadalmam szert. Hogy ezen művet végrehajtása számos érdeke ütközti, hogy sok ember megelégedését nem szeretheti meg, az természet és jól tudom; de egyedül megnyugrást saját lelkiismeretemben találok. Ha egyéni fogadalmamban tévedtem volna, ott van a törvény által kijelölt út, melyben mindenki jogosult saját nehézményét orvოსlatni, és épen azért nem szükséges t. tanácsnok ur a munkálat iránt előre is ellenszenvet, nyugtalanságot szítani oly valótlanság közzététele által, mintha a debreczeni 1-80 osztályú szántóföldök eddigi 7 fr 10 krnyi tisztajövedelme 14 fr-ra stb. emellett volna, mert úgy a tisztajövedelmek új kimozdítása, valamint az új osztályozás minden tekintetnélkül az eddig fenn állott tisztajövedelmi tételekre és minden tekintetnélkül az egyes földrészeket eddigi osztályozására hajtatik végre; a mit legfőnyesebben igazol csak azon tény is, hogy mig eddig példánul a debreczeni nagy határban 1-80 osztályú szántóföld volt 6397 hold, az új osztályozási javaslat szert csak mintegy 4000 hold újabb törést szántóföld, II-od osztályú szántóföld volt eddig 13961 hold, az új javaslat szert pedig csak mintegy 477 hold leend.

Csak tanácsnok ur alaposra vet tehát fureosa világot az ily könnyelműen odadobott állítás hogy az eddigi 1-80 osztályú szántóföldök egyszerűen fölemeltettek anyni és anyni forinttal holott tudhatni, hogy ez uttal az összes szántóföldök nem mint eddigi 7 fr 10 kr-ól — 1 fr 60 osztályba, szándékoltnak sorozottak. — Hogy ez helyes és a rányos lesz-e? arra nézve majd dönteni fognak a hivatatott törvényes hatóságok, de semmi esetre sem a: Vértési István tanácsnok ur aki említett cikkben megmondatlanul, s megbotránykozótólal nem restell oly képtelenséget állítani hogy az eddigi V-dik osztályú vagy is a határban leggyengébb minőségű szántóföldök hollánsként tisztá jövedelme 1 forint helyett 4 forint 70 krajczára van „felszádázva“ mert már annak belátására csakugyan nem vagy finansziális tehetség, csak egy parányi kis jó akarat kellene, hogy azok a leggyengébb vagyis eddig is V-ik utolsó osztályú földök az új tervezet szert is bizonyára az utolsó vagyis a nyolczadik osztályba kell, hogy essenek, mely osztálynak pedig tisztá jövedelme épen nem a tanácsnok ur józan gondolkozása szertinti 4 fr 70 kr-ra, hanem csak 1 fr 10 kr-ra van mintegy 13400 hold után tervezve.

Tessék elhinni t. tanácsnok ur, hogy egyébként is, annálkább ily komoly és nagyfontosságú ügy körül — tisztán belátható szándékos önzérdek elérésére ezéjjából, vagy feltűnési vizketegből — bár bárkinek is magát oly tőre ragadtatni, a melyen a dologba betekinteni s gondolkodni szerető emberek előtt eskis magát blamirozhatja, a könnyven hívók ezereinek pedig méltatlan nyugtalanságot és ingerültséget idézheti elő, tehát sziveskedjék válogatottab uton s nem a más szándékos megaláztatása arán szerelni magának habérokat: erre az életben igen sok nemesebb ut és mód is található.

Jelen soraimat azon kijelentéssel zárom be, hogy ez egyben polemitai folytatni nem időm, sem akaratom nincs; csak még azt kívánom megjegyezni tanácsnok urnak, hogy ha az ember nem tud arabssal: ne beszéljen arabssal.

Ujfalussi Soma, kir. kat. járási beelő biztos.

Fővárosi hírek. (Nagy botrány) történt tegnapelőtt. Müller szingizagatót német elöadást tartott a tanácsosi tilalom dacára a herminetéri szinkörben.

— Csak hogy lecsillapodtál. Eredj most már pihenni. Az idő ugys jó behaladt az éjszaka. A kakas kéiszor is kukorékolat már, ideje volna haza támoyni... Haza?... Milyen sivár milyen szomorú szó ez nálam. Egy barát-ságtalan hideg szóba. Menyivel boldogabbak a rossz gyermek, korhely férj. Egyiket a jó anya fájó dorgálása, másikat a virasztó nő szemrehányó könyve fogadják. Csak engem nem var, csak velem vem törődik senki... Eh, az ördögbe, most meg engem vesz elő az érzéltőség. Ugy látszik ez a nedves náthás időjárás mindnyájunkat együtt gyötör ostobává tett. Isten veled Nanette!

— Egy esőket adjak még? Am teljék kedved, oly ajándék melllyel mit sem veszt az ajándékozó. — Ugy most már isten veled még egyszer!

Jó éjszkat! Jó éjszkat! Aludj s álmodj szépeket. Álmod adjá viszsza nyugalmadat. Jó éjszkat! Isten veled. (Vége köv.)

— Ha, ha, ha!... Na már ma nem tudom kiverni fejedből e hóbotort. Ugy-e mulattatok, pezsgőzöttetek itt tegnapi? A mámor, meg az éjszakázás rontották meg agyadat s izgattak fel véredet ennyire? Eredj Nanett, aludj ki magad s ha kialadtad a mámort, majd megelásd, szerelmed is eparolag vele és holnap majd fogsz kacagni legjobban e komédián, a mit most eljátszottunk... Ha, ha, ha!... Kétféle Romeo, mámoros Julia! Ilyen érdekes egy párt is csak az élet ostoba szimpadja mutathat fel, amelyről a halál szokta kifutólni a rossz játékosokat.

— Ismét könyved szeded elő?... Ily Nanette, olyan az én szívem még most is mint melyből össze törték. Egy elvadult rozshírű tanya, mikor kivesszt az hit iránti bizalom, s melyben még a csalfa reményesség se mer tanyát tűni már. Ne könnyez! Nem hiszek én a könyvek, nem az asszonyok. Ha magda az ég anyagala szállana le hozzám s koldulna szerelmenet úgy a mint te koldulod most, még annak is azt mondanám: majdha el jó az idő, mikor pilláred nehezül a halál, s halotti ágyadon végső leheleteddel is azt suttagod, hogy egyedül csak engem szeretett, s egyedül csak engem szeretsz és az én nevemet hörögve halál meg... csak akkor, egyedül csak ott volnék képes asszonyok hinni még!

— Na néked ugyan kár volt említenem Juliát mert úgy látszik egészen végig akartad játszani. De az istenért Nanette végy erőt magadon!

— Na néked ugyan kár volt említenem Juliát mert úgy látszik egészen végig akartad játszani. De az istenért Nanette végy erőt magadon!

